

**LIETUVOS UŽSIENIO PREKYBOS ŽEMĖS ŪKIO IR MAISTO PRODUKTAIS
TENDENCIJOS 2011 METŲ I PUSMETĮ**
*THE TRENDS OF LITHUANIA'S FOREIGN TRADE IN AGRICULTURAL AND FOOD
PRODUCTS IN THE 1ST HALF-YEAR 2011*

Tamara PETUCHOVA

LAEI Informacijos sisteminimo ir leidybos skyriaus vedėja, tamara@laei.lt

Audronė LASKAUSKIENĖ

LAEI Informacijos sisteminimo ir leidybos skyriaus
jaunesnioji mokslo darbuotoja, audrone@laei.lt

Straipsnyje analizuojami Lietuvos užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais pokyčiai 2011 metų I pusmetį. Prekybos rezultatai lyginami su 2010-ųjų to paties laikotarpio eksportu ir importu. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertė 2011 metų I pusmetį siekė 5310 mln. Lt ir, palyginti su 2010-ųjų atitinkamu laikotarpiu, padidėjo 38 proc. Importas sudarė 4718 mln. Lt ir išaugo 35 proc., o užsienio prekybos apyvarta – beveik 1,4 karto. Prekybos balansas 2005–2010 metais buvo teigiamas, 2011 metų I pusmetį, palyginti su 2010-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, padidėjo 241 mln. Lt (1,7 karto) iki 592 mln. Lt.

Lietuviškos kilmės produktai sudarė 63 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto (eksportuota už 3362 mln. Lt). Daugiausia eksportuota lietuviškos kilmės pieno ir pieno produktų, kiaušinių, natūralaus medaus (23 proc. viso lietuviškos kilmės produktų eksporto), tabako gaminių (12 proc.), javų (9,0 proc.), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams (8,9 proc.), žuvų ir vėžiagyvių (8,0 proc.), mėsos ir valgomųjų mėsos subproduktų (7,4 proc.). 56 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir 84 proc. importo teko ES šalims. Pagrindiniai prekybos partneriai (pagal apyvartą) – Rusija, Latvija, Nyderlandai, Lenkija, Vokietija.

Raktažodžiai: užsienio prekyba, eksportas, importas, prekybos balansas, prekybos apyvarta, žemės ūkio ir maisto produktai, Lietuva, Europos Sąjunga (ES), trečiosios šalys.

IVADAS

Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas priklauso nuo augalininkystės ir gyvulininkystės produkcijos gamybos, jos perdirbimo ir atitinkamų maisto produktų suvartojimo šalyje. Lietuvai įstojus į ES žemės ūkio ir maisto produktų dalis prekių eksporto struktūroje padidėjo nuo 11,4 proc. 2004 metais iki 18,1 proc. 2010-aisiais. Importo dalis išaugo nuo 8,6 iki 13,0 proc. [3]. Net ir kriziniais 2009 metais užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais, kaip pirmojo būtinumo prekėmis, rodikliai buvo geresni nei Lietuvos visos užsienio prekybos. Pažymėtina, kad 2009 metais žemės ūkio ir maisto produktų dalis iš viso eksporto ir importo buvo didžiausia per daugelį metų ir siekė atitinkamai 19,6 ir 14,7 proc. Straipsnyje daug dėmesio skiriama žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir importo struktūros bei tendencijų analizei, labiausiai konkurencingiams lietuviškos kilmės produktams.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais būklę ir kitimo tendencijas 2011 metų I pusmetį.

Analizė atlikta remiantis Statistikos departamento 2011 metų rugpjūčio mėnesio išankstiniais (Intrastato ir Ekstrastato) duomenimis. Atskirai analizuoti Lietuvoje užaugintų arba pagamintų ir nelietuviškos kilmės produktų eksporto srautai. Užsienio prekybos tendencijoms nustatyti taikyti statistiniai-matematiniai duomenų analizės ir palyginimo metodai. Produktai sugrupuoti pagal Kombinuotąją nomenklatūrą (KN).

TYRIMO REZULTATAI

Aprūpinimas maistu – viena opiausių pasaulio problemų. Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO – *Food and Agriculture Organization of the United Nations*) dabartines aukštas ir nepastovias maisto kainas laiko pagrindine grėsme užtikrinant aprūpinimą maistu. Tai kelia rimtą susirūpinimą tarptautiniu lygiu [5]. FAO prognozuoja, kad maisto paklausa sparčiai augančios ekonomikos šalyse didės, gyventojų ir toliau gausės, o vis didėjantis biodegalų vartojimas irgi skatins žemės ūkio produkcijos paklausą. Specialistų prognozėmis, artimiausiais 10 metų maisto produktų kainos išliks nepastovios ir bus priklausomos nuo žemės ūkio ir energetinių išteklių rinkų glaudaus ryšio. Įtakos kainų nepastovumui turės ir vis dažnėjantys ekstremalūs klimato pokyčiai. Mažos, priklausomos nuo importo šalys atsiduria rizikos zonoje.

Tyrimai parodė, kad Baltijos ir Rytų Europos šalyse, palyginti su Vakarų Europos šalimis, maisto, tenkančio vienam gyventojui, gamybos ir importo galimybių rodikliai yra mažesni [4].

Pastaraisiais metais vartotojams vis labiau kelia susirūpinimą maisto kokybė ir saugumas dėl žemės ūkio produktų prekybos apimčių intensyvaus augimo, aplinkos taršos, dažnų katastrofų – gamtinių ir įvykstančių dėl žmogaus veiklos. Dėl globalizacijos įtakos maisto grandinei nuolat susiduriama su naujais iššūkiais ir pavojais ES vartotojų sveikatai bei interesams. Pagrindinis ES maisto politikos principas – integruoto metodo „nuo ūkio iki stalo“ taikymas. Pagal šį metodą atsižvelgiama į visus maisto grandinės sektorius: pašarų gamybą, augalų ir gyvūnų sveikatą, gyvūnų gerovę, pirminę gamybą, saugojimą, vežimą, mažmeninę prekybą, eksportą ir importą. Nustatomos subjektų ir institucijų atsakomybės sritys, todėl maisto politika būna nuosekli, veiksminga ir dinamiška. Didelę įtaką žmonių ir gyvūnų sveikatai gali turėti biotechnologijų taikymas žemės ūkyje, ypač genetiškai modifikuoti produktai [1].

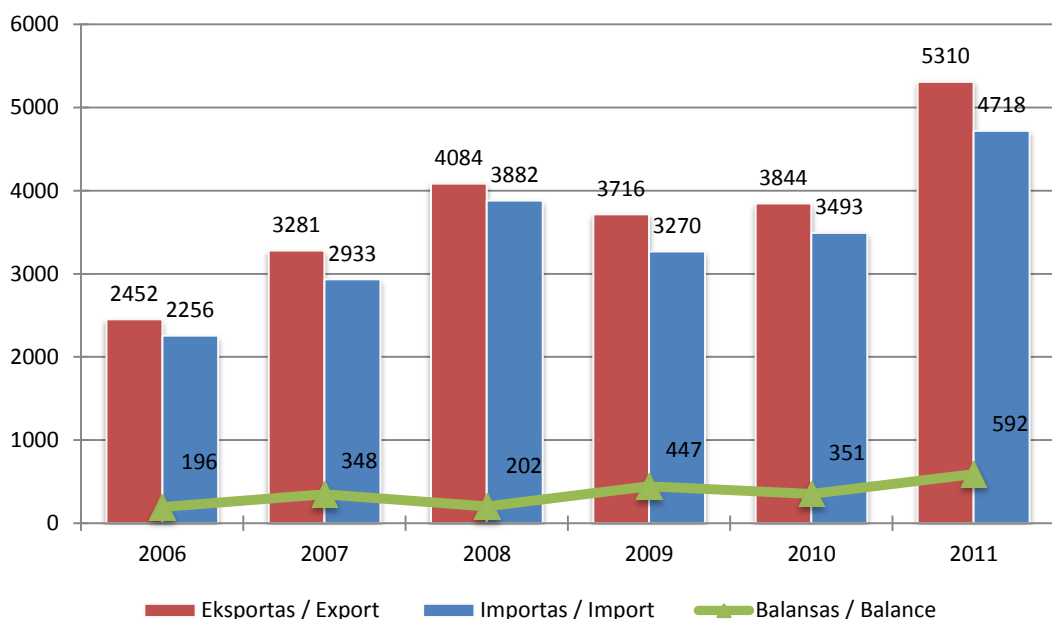
Lietuvoje, kaip ir visose ES šalyse, maisto sauga ir vartotojų apsauga yra vienas svarbiausių veiklos prioritetų. Į ES rinką iš trečiųjų šalių veržiasi genetiškai modifikuoti produktai. Dėl genetiškai modifikuotų organizmų leidimo naudoti ir teikimo rinkai Lietuva laikosi atsargumo principo. Balsuodami ES Komitetuose, darbo grupėse ir Tarybos posėdžiuose, Lietuvos atstovai atsižvelgia į konkretų produktą, jo rūšį, naudojimo paskirtį ir galimą poveikį žmonių sveikatai.

Užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais yra svarbi sprendžiant apsirūpinimo maistu problemą, todėl straipsnyje nagrinėjama Lietuvos eksporto ir importo dinamika, importo padengimo eksportu rodikliai, prekybos įvairiais produktais balansas.

2006–2008 metais Lietuvos žemės ūkio ir maisto produktų eksportas ir importas sparčiai didėjo, tačiau po 2008 metų pabaigoje prasidėjusios ekonominės krizės 2009-aisiais sumažėjo. Kritusi importuojamų prekių paklausa pagrindinių prekybos partnerių rinkose žymiai pristabdė ir Lietuvos eksportą. Pablogėjusi Lietuvos ekonominė situacija sumažino

paklausą šalyje ir apribojo importą. 2010 metų I pusmetį užsienio prekyba pradėjo atsigauti, palyginti su 2009-ųjų tuo pačiu laikotarpiu, didėjo ir eksportas (3,4 proc.), ir importas (6,8 proc.). Užsienio prekybos apyvarta išaugo 5,0 proc., tačiau dar nepasiekė 2008-ųjų I pusmečio lygio.

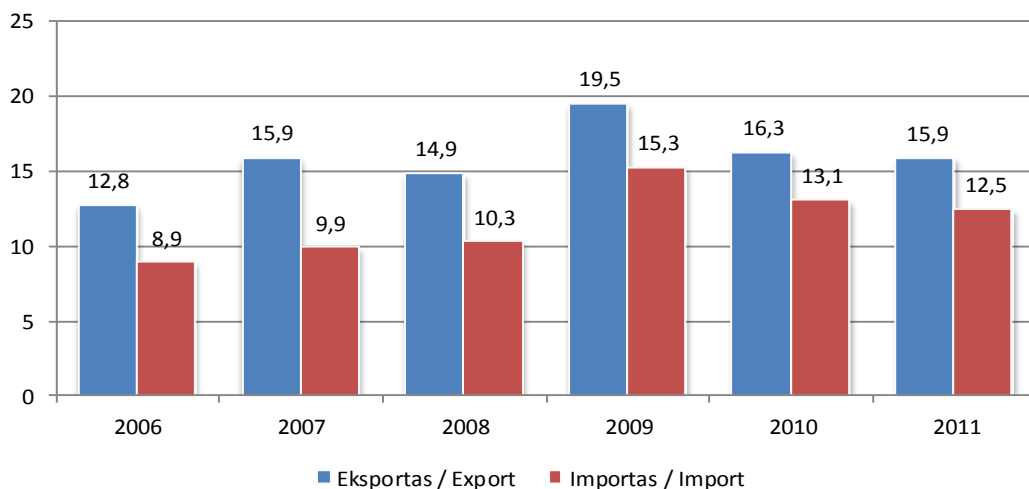
2011 metų I pusmetį, pagyvėjus tarptautinei prekybai, sparčiai išaugo žemės ūkio ir maisto produktų eksportas (38,1 proc.) ir importas (35,1 proc.), kurie, Statistikos departamento išankstiniais duomenimis, siekė atitinkamai 5310 ir 4718 mln. Lt. Lietuviškos kilmės produktų eksportas siekė 3362 mln. Lt, sudarė 63 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir padidėjo 24,2 proc. (655 mln. Lt). Nelietuviškos kilmės produktų eksportas padidėjo 71,4 proc. (811 mln. Lt). Prekybos balansas buvo teigiamas ir, lyginamuoju laikotarpiu padidėjęs 241 mln. Lt, sudarė 592 mln. Lt (1 pav.). Užsienio prekybos apyvarta siekė 10,0 mlrd. Lt.

1 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas, importas ir užsienio prekybos balansas
2006–2011 metų I pusmetį, mln. Lt

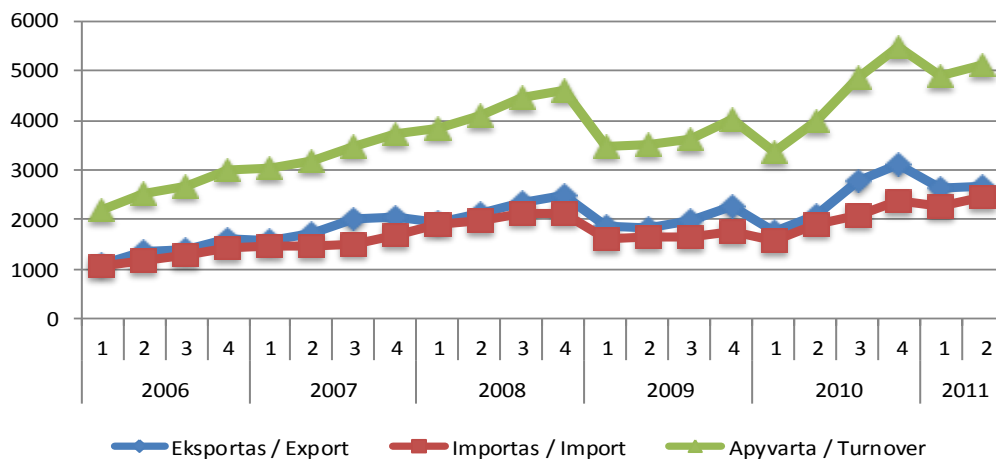
Figure 1. Export, import and foreign trade in agricultural and food products balance
in 1st half-year of 2006–2010, in mill. Lt

2010 metų I pusmetį užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais apyvartos dalis nuo Lietuvos visos užsienio prekybos apyvartos siekė 14,6 proc., per 2011-ųjų atitinkamą laikotarpį sumažėjo 0,5 proc. punkto ir sudarė 14,1 proc. Eksporto dalis 2011 metais sumažėjo 0,4 proc. punkto ir sudarė 15,9 proc., importo – 0,6 proc. punkto ir sudarė 12,5 proc. (2 pav.).

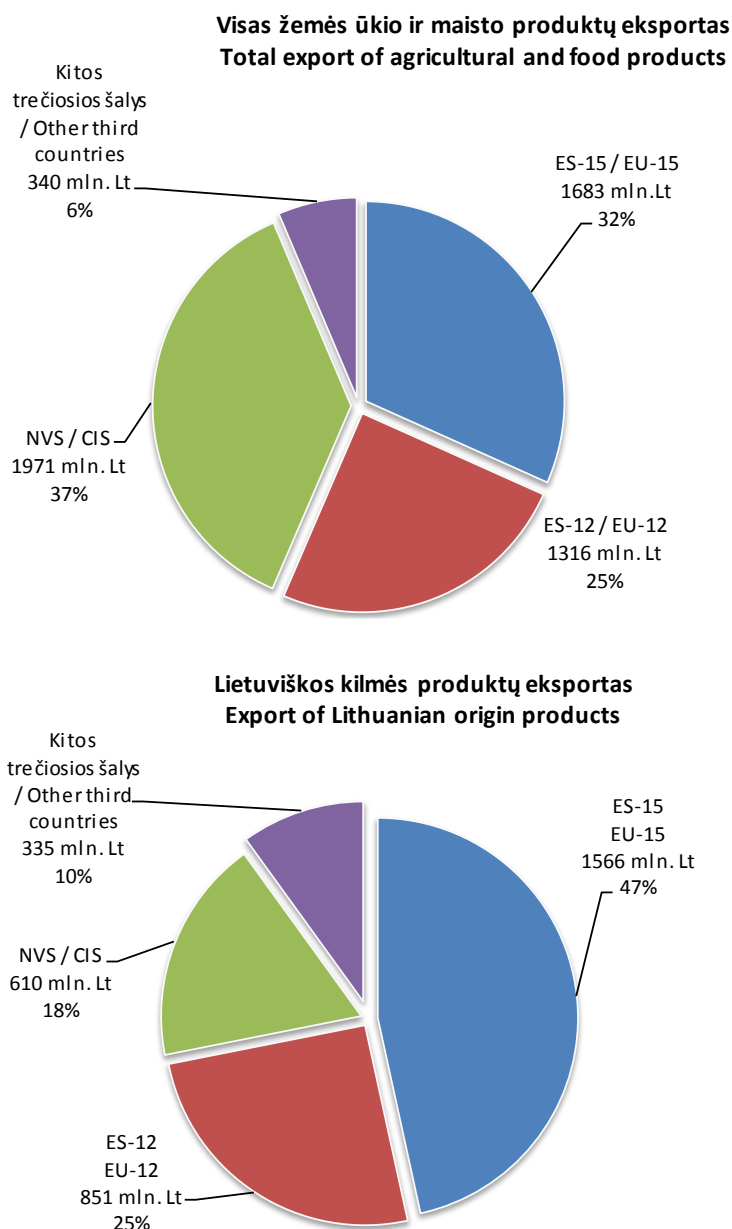
2 pav. Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais dalis nuo visos Lietuvos užsienio prekybos 2006–2011 metų I pusmetį, proc.
Figure 2. The share of export and import of agricultural and food products in total Lithuania's export and import in 1st half-year of 2006–2010, %

2006–2008 metais užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais apyvarta didėjo kas ketvirtį. Vėliau dinamika pasikeitė: I ketvirtį apyvarta, palyginti su praėjusių metų IV ketvirčiu, sumažėdavo, o vėliau augo iki metų pabaigos. Pažymėtina, kad jos kritimas 2010 metų I ketvirtį buvo mažesnis nei 2009-aisiais, 2011-aisiais – mažesnis nei 2010-aisiais, o prekybos atsigavimas 2010 metais vyko daug sparčiau nei 2009-aisiais. 2011 metų I ketvirčio prekybos apyvarta viršijo 2010-ųjų to paties laikotarpio apyvartos vertę 1,5 karto (3 pav.).

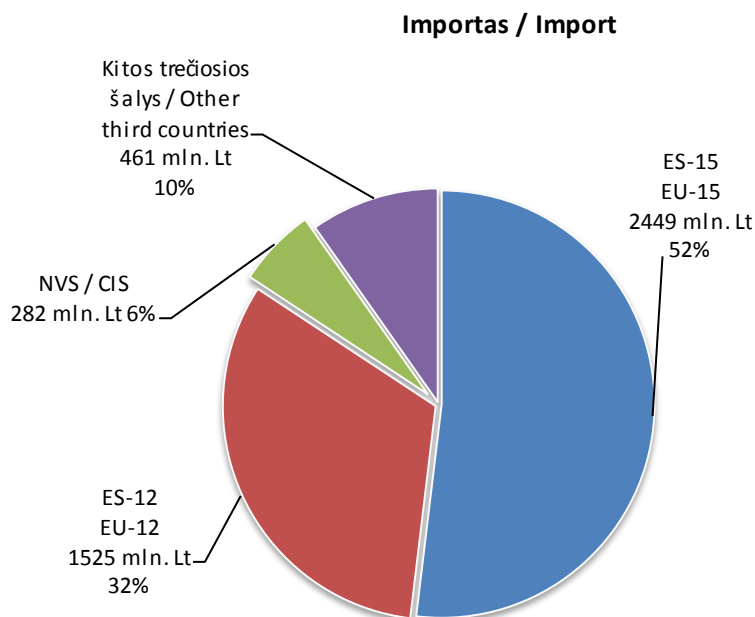
3 pav. Užsienio prekyba žemės ūkio ir maisto produktais 2006–2011 metų ketvirčiais, mln. Lt
Figure 3. Foreign trade in agricultural and food products by 2006–2011 quarters, in mill. Lt

2011 metų I pusmetį geografinė žemės ūkio ir maisto produktų eksporto ir importo struktūra buvo skirtinga. 57 proc. prekių eksportuota į ES šalis, 37 proc. – į NVS ir 6 proc. – į kitas trečiąsias šalis. Lietuviškos kilmės produktų eksporto pagal šalių grupes struktūra skyrėsi nuo viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto struktūros (4 pav.).

4 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto geografinė struktūra 2011 metų I pusmetį
Figure 4. Geographical structure of export of agricultural and food products in the 1st half-year 2011

Importas iš ES šalių sudarė 84 proc. viso importo, iš NVS – 6 proc., iš kitų trečiųjų šalių – 10 proc. (5 pav.).

5 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importo geografinė struktūra

Figure 5. Geographical structure of import of agricultural and food products in the 1st half-year 2011

2011 metų I pusmetį Lietuva eksportavo prekes į 171 šalį, o žemės ūkio ir maisto produktus – į 108 valstybes (lietuviškos kilmės – į 107). Tarp eksporto partnerių – 44 Europos šalys (iš jų – visos ES šalys), 18 Azijos, 8 Artimųjų Rytų, 6 Amerikos, 23 Afrikos, 8 šalys, išsidėsčiusios salynuose, Australija.

Į Lietuvą importuota įvairių prekių iš 138 šalių, žemės ūkio ir maisto produktų – iš 93 valstybių. Tarp importo partnerių – 40 Europos šalių (iš jų – 23 ES šalys), 17 Azijos, 4 Artimųjų Rytų, 13 Amerikos, 11 Afrikos, 7 šalys, išsidėsčiusios salynuose, Australija.

Palyginti su 2010 metų I pusmečiu, 2011-aisiais padidėjo 21 iš 24 KN produktų grupių eksportas. Daugiausia išaugo žuvų ir vėžiagyvių (2,4 karto, 212 mln. Lt), vaisių ir daržovių (po 1,9 karto, atitinkamai 295 ir 235 mln. Lt), tabako gaminių ir malybos produkcijos (po 1,8 karto, atitinkamai 171 ir 72 mln. Lt). 6,6 proc. (4,7 mln. Lt) sumažėjo aliejinių kultūrų sėklų, šiaudų ir pašarų eksportas (7 pav.).

Kaip ir ankstesniais metais, daugiausia eksportuota pieno produktų, kiaušinių, medaus – už 754 mln. Lt (04 KN kodas). Palyginti su 2010 metais, šių produktų dalis iš viso eksporto sumažėjo 0,3 proc. punkto. 96,5 proc. jų pagaminta Lietuvoje. Pieno produktų eksportas sudarė 13,8 proc. visų eksportuotų žemės ūkio ir maisto produktų vertės, jų eksportuota už 733 mln. Lt (36 proc. daugiau nei 2010-ųjų I pusmetį). Pažymėtina, kad pastaraisiais metais

Lietuvoje vienam gyventojui pagaminama vis mažiau pieno: 2007 metais tai sudarė 574 kg, 2010-aisiais – 528 kg [2].

52 proc. pieno produktų eksporto sudarė sūriai ir varškė. Šių produktų eksportuota 30,4 tūkst. t, 5,7 tūkst. t daugiau nei lyginamuoju laikotarpiu. 12 proc. padidėjo ir vidutinė eksporto kaina – nuo 11,28 iki 12,64 Lt/kg. Minėtų produktų eksporto vertė siekė 384 mln. Lt. Nekoncentruotų grietinėlės ir pieno išvežta 50,4 tūkst. t, 1,6 karto daugiau, vertė siekė 167 mln. Lt (22,8 proc. pieno produktų eksporto). 14,0 proc. teko koncentruotiems pienui ir grietinelei, jų eksportuota už 103 mln. Lt. Palyginti su 2010 metais, 1,3 karto mažiau išvežta sviesto ir kitų pieno riebalų – 1,1 tūkst. t už 14 mln. Lt, tačiau vidutinė kaina padidėjo nuo 10,07 iki 12,41 Lt/kg (23 proc.).

Daugiausia pieno produktų eksportuota į Rusiją – už 240 mln. Lt (1,5 karto daugiau nei lyginamuoju laikotarpiu), Italiją – už 111 mln. Lt (1,2 karto daugiau), Lenkiją – už 100 mln. Lt (1,6 karto daugiau) ir Vokietiją – už 72 mln. Lt (1,2 karto daugiau). Į šias šalis išvežta 71 proc. visų eksportuotų pieno produktų.

Antroje vietoje pagal eksporto vertę – vaisiai ir riešutai, jų išvežta už 635 mln. Lt (12 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto), 1,9 karto daugiau nei 2010 metais, tačiau lietuviškos kilmės vaisiai tesudarė 2,1 proc. (2010-aisiais – 6,9 proc.), daugiausia išvežta Lietuvoje surinktų ir sušaldytų uogų.

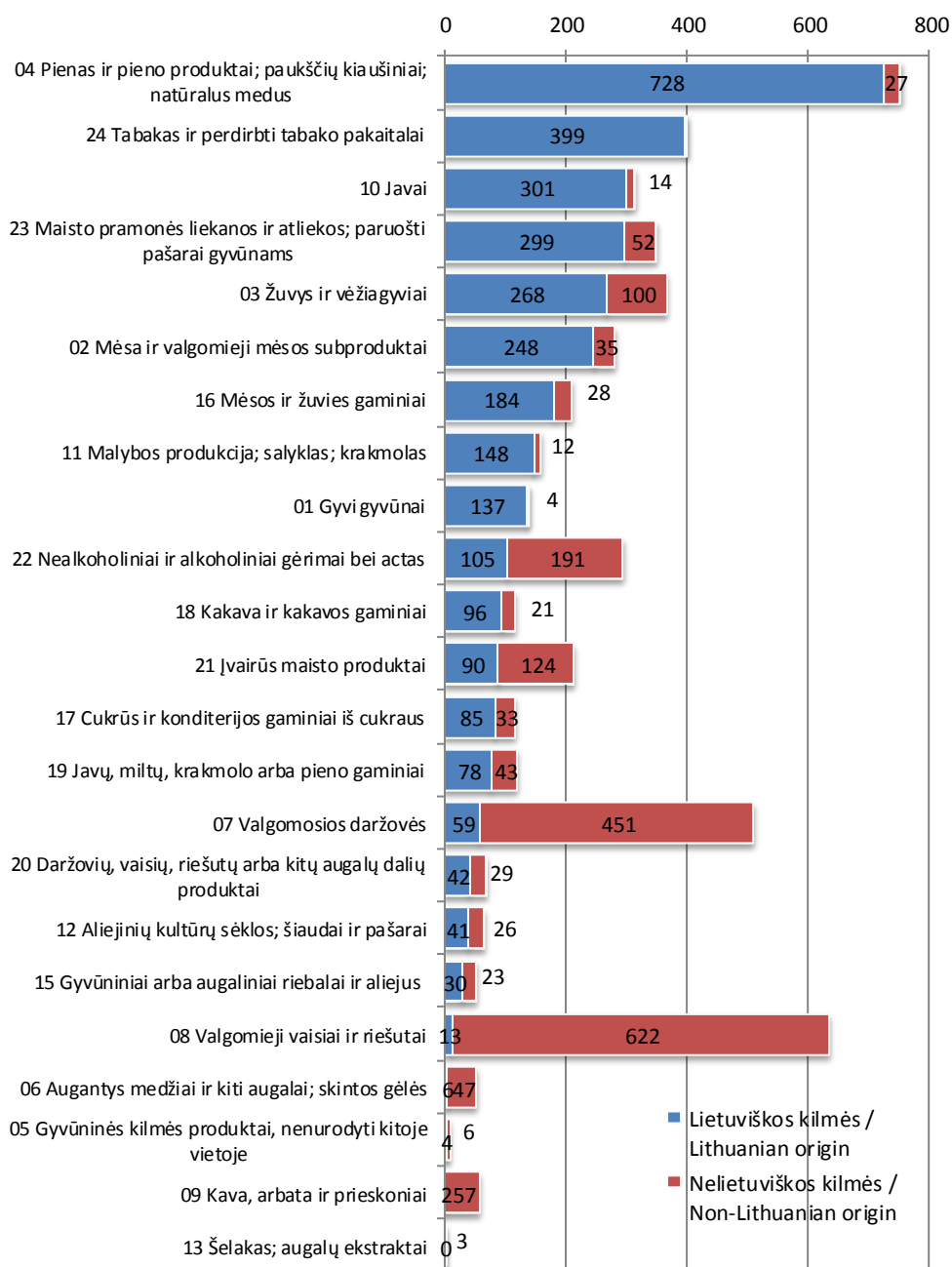
1,9 karto padidėjo daržovių eksportas, jis siekė 510 mln. Lt ir sudarė 9,6 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Lietuviškos kilmės daržovių išvežta už 59 mln. Lt (11,6 proc. daržovių eksporto). Daugiausia eksportuota pievagrybių – už 29,4 mln. Lt ir bulvių – už 13,2 mln. Lt.

2011 metų I pusmetį 7,5 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertės teko tabako gaminams. Jų eksportuota už 399 mln. Lt, lyginamuoju laikotarpiu vertė padidėjo 75 proc. Visi eksportuoti tabako gaminiai pagaminti Lietuvoje.

Nagrinėjamu laikotarpiu žuvų ir vėžiagyvių eksportuota už 368 mln. Lt, iš jų lietuviškos kilmės produktų – už 268 mln. Lt (73 proc.). Žuvų ir vėžiagyvių eksportas padidėjo 2,4 karto ir sudarė 6,9 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto. Maisto pramonės liekanų ir paruoštų pašarų gyvūnams (KN 23) eksportas siekė 351 mln. Lt. Lietuviškos kilmės produktai sudarė 85 proc. visos minėtų produktų vertės (299 mln. Lt). Daugiausia eksportuota Lietuvoje pagaminto šunų ir kačių ėdalo (už 159 mln. Lt).

5,9 proc. žemės ūkio ir maisto produktų eksporto vertės sudarė grūdai. 2011 metų I pusmetį jų išvežta už 316 mln. Lt, palyginti su atitinkamu 2010-ųjų laikotarpiu, 1,6 proc. daugiau. 95 proc. eksportuotų grūdų užauginta Lietuvoje.

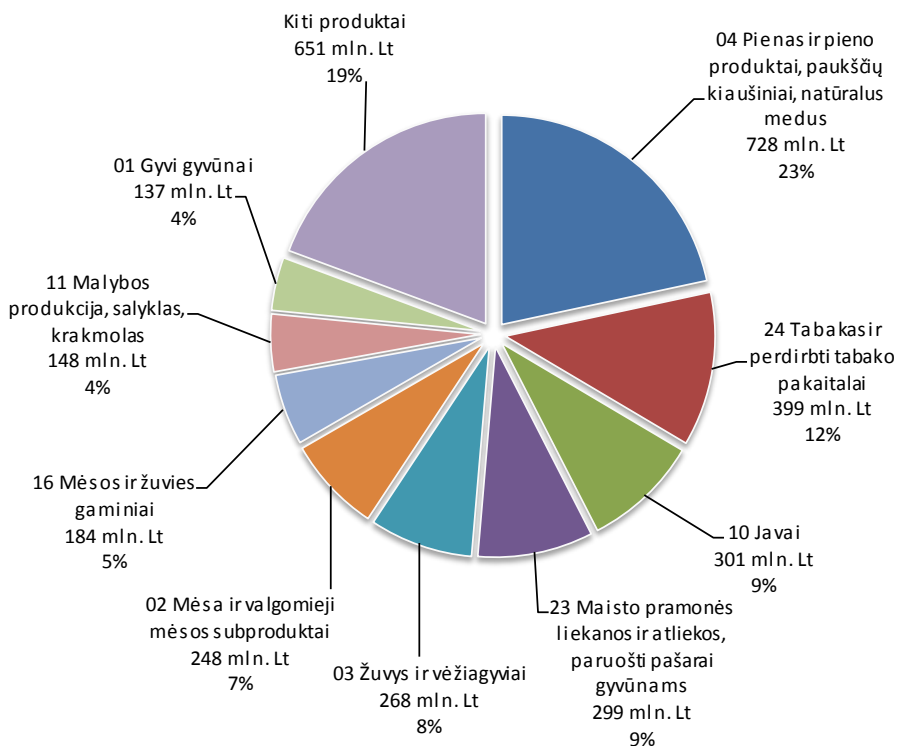
2011 metų I pusmetį lietuviškos kilmės produktų eksportuota už 3362 mln. Lt – 63 proc. viso eksporto. Daugiausia eksportuota pieno produktų, tabako gaminių, grūdų, produktų, naudojamų gyvūnų pašarams, žuvų, mėsos, mėsos ir žuvies gaminių. Šių produktų vertė sudarė 72 proc. eksportuotų lietuviškos kilmės produktų vertės (6 pav.).

6 pav. Lietuviškos ir nelietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų eksportas
2011 metų I pusmetį, mln. Lt
Figure 6. Exports of Lithuanian and non-Lithuanian origin agricultural and food products
in the 1st half-year 2011, in mill. Lt

Visi eksportuoti tabako gaminiai, 97 proc. gyvų galvijų, 96 proc. pieno produktų, kiaušinių, medaus, 95 proc. grūdų, 93 proc. malybos produktų, 88 proc. mėsos, 87 proc. mėsos ir žuvies gaminių ir konservų, 85 proc. produktų, naudojamų gyvūnų pašarams, 82 proc. kakavos gaminių buvo lietuviškos kilmės. Daugiau nei pusę nelietuviškos kilmės produktų eksporto sudarė vaisiai ir riešutai (98 proc.), kava (97 proc.), daržovės (88 proc.), nealkoholiniai ir alkoholiniai gėrimai (65 proc.), įvairūs maisto produktai (21 KN grupės, 58 proc.).

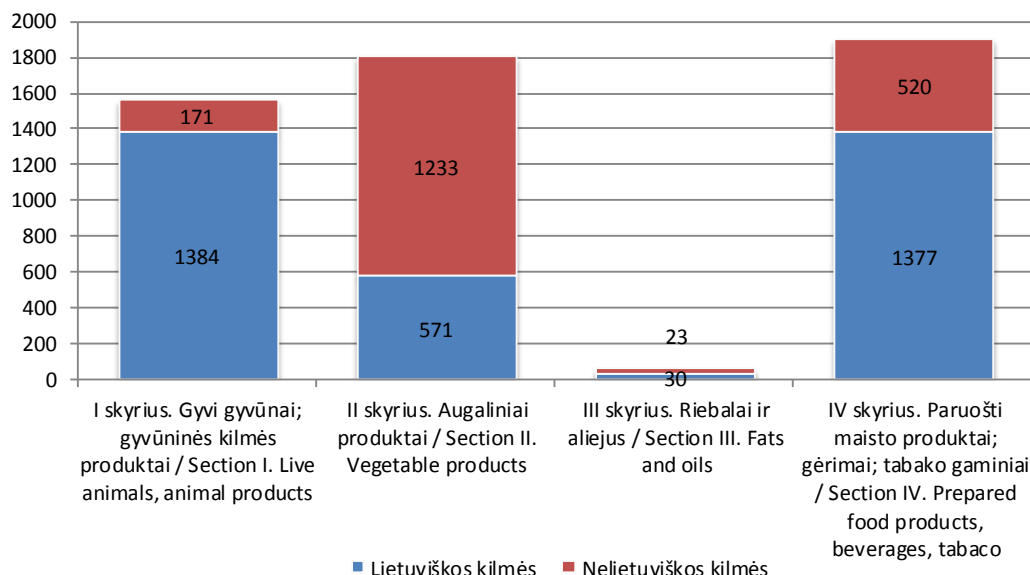

7 pav. Lietuviškos kilmės produktų eksporto struktūra 2011 metų I pusmetį
Figure 7. Structure of export of Lithuanian origin agricultural and food products in the 1st half-year 2011

Pagal KN skyrius daugiausia, už 1384 mln. Lt, eksportuota Lietuvoje užaugintų gyvūnų ir pagamintų gyvūninės kilmės produktų skyriaus (I skyrius, 01–05 KN kodai) prekių. Paruoštų maisto produktų, gėrimų, tabako gaminių (IV skyrius, 16–24 kodai) eksportuota už 1377 mln. Lt. Produktų, priskirtų I ir IV KN skyriams, dalis iš viso lietuviškos kilmės produktų eksporto – 82 proc. Trečioje vietoje – lietuviškos kilmės augalinės kilmės produktai (II skyrius, 06–14 KN kodai), kurių eksportuota už 571 mln. Lt. Eksportuoto 12,6 tūkst. t Lietuvoje pagaminto augalinio aliejaus (III skyrius, 15 KN kodas) vertė sudarė 30 mln. Lt. Pažymėtina, kad, palyginti su 2010 metų atitinkamu laikotarpiu, padidėjo visų

keturių KN skyrių lietuviškos kilmės produktų eksporto vertė: I skyriaus – 44 proc., II skyriaus – 10 proc., III skyriaus – 24 proc., IV skyriaus – 14 proc. Nelietuviškos kilmės produktų eksportas pasikeitė daugiau: I skyriaus padidėjo 1,6 karto, II – 1,9, IV – 1,5 karto. Eksportuotų nelietuviškos kilmės III skyriaus produktų vertė skirtingai nuo kitų skyrių sumažėjo (13 proc.).

Lietuviškos kilmės I KN skyriaus produktai sudarė 89 proc., IV skyriaus – 73, III skyriaus – 57, II skyriaus – 32 proc. eksporto.

8 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas 2011 metų I pusmetį (pagal KN skyrius ir produktų kilmę), mln. Lt

Figure 8. Export of agricultural and food products in the 1st half-year 2011 (by CN sections and product origin), in mill. Lt

2011 metų I pusmetį į ES šalis žemės ūkio ir maisto produktų išvežta už 2999 mln. Lt (56 proc. viso eksporto), į trečiąsias šalis – už 2311 mln. Lt. Palyginti su 2010-ųjų I pusmečiu, eksportas į ES šalis padidėjo 633 mln. Lt (27 proc.), o į trečiąsias šalis – 834 mln. Lt (56 proc.). Eksporto į šalis ES senbuves (ES-15) vertė sudarė 56 proc. visų eksportuotų į ES šalis žemės ūkio ir maisto produktų vertės. 65 proc. išvežtų į ES lietuviškos kilmės produktų teko ES-15 šalims, likę 35 proc. – ES-12 šalių grupei. Lietuviškos kilmės produktai sudarė 81 proc. eksporto į ES (2417 mln. Lt), lyginamuoju laikotarpiu vertė padidėjo 467 mln. Lt, arba 24 proc., eksporto į trečiąsias šalis – 41 proc. (945 mln. Lt, padidėjo 188 mln. Lt, arba 25 proc.). Nelietuviškos kilmės produktų eksportas augo daug sparčiau: į ES šalis – 1,4 karto, o į trečiąsias – net 1,9 karto.

Į ES šalis daugiausia išvežta lietuviškos kilmės žuvies gaminių ir konservų (už 299 mln.Lt), cigarečių (už 290 mln. Lt), kviečių (204 tūkst. t už 173 mln. Lt), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams (už 168 mln. Lt, iš jų šunų ir kačių ėdalo – už 151 mln. Lt), nekoncentruotų grietinėlės ir pieno (už 161 mln. Lt), šviežių sūrų ir varškės (už 112 mln. Lt). 59 proc. žemės ūkio ir maisto produktų išvežta į Latviją, Vokietiją, Lenkiją ir Estiją.

Į trečiąsias šalis daugiausia eksportuota lietuviškos kilmės pieno produktų – už 257 mln. Lt (iš jų sūrų ir varškės – 16,0 tūkst. t už 215 mln. Lt), kviečių – 93 tūkst. t už 83 mln. Lt, galvijienos – 6,1 tūkst. t už 80 mln. Lt, paruoštų pašarų gyvūnams – už 58 mln. Lt. Rusijai teko 76 proc. viso eksporto į trečiąsias šalis.

1 lentelė / Table 1

Kai kurių lietuviškos kilmės produktų eksporto į ES ir trečiąsias šalis vidutinės kainos
2011 metų I pusmetį, Lt/t

*Average prices of some Lithuanian origin products export to EU and third countries
in 1st half-year 2011, Lt/t*

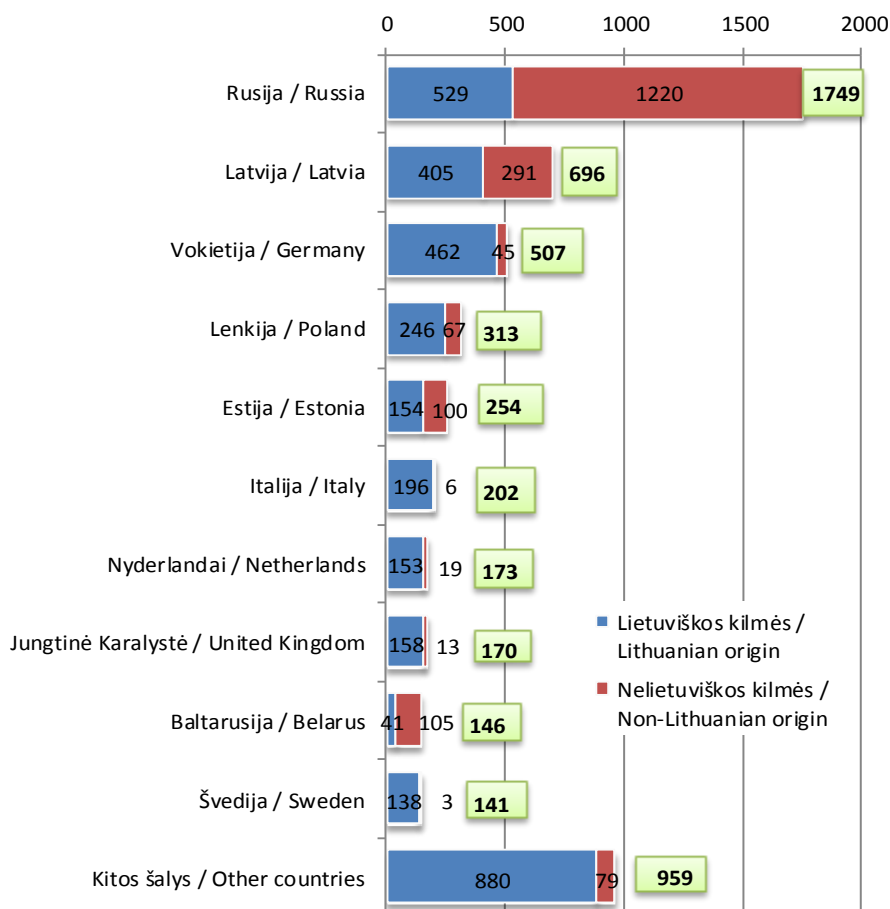
KN kodas CN code	Prekės Commodities	Kaina / Price	
		ES / EU	trečiosios šalys third countries
01021010	Telyčios, Lt/vnt. / <i>Heifers, Lt/unit</i>	2403	8230
010392	Gyvos kiaulės, ne mažesnės kaip 50 kg masės, Lt/vnt. <i>Live swine, weighting 50 kg or more</i>	225	401
0201	Galvijiena, šviežia arba atšaldyta <i>Meat of bovine animals, fresh or chilled</i>	11543	13701
0202	Galvijiena, sušaldyta / <i>Meat of bovine animals, frozen</i>	14994	9396
0203	Kiauliena / <i>Meat of swine</i>	8789	8978
0207	Naminių paukščių mėsa ir valgomieji mėsos subproduktai <i>Meat and edible offal of the poultry</i>	7000	2451
0303	Sušaldytos žuvis, išskyrus žuvies filė ir kitą žuvies mėsą <i>Fish, frozen, excluding fish fillets and other fish meat</i>	5142	2784
0304	Žuvies filė ir kita žuvies mėsa <i>Fish fillets and other fish meat</i>	14864	13822
0305	Žuvis, vytintos, sūdytos arba užpiltos sūrymu; rūkytos žuvis <i>Fish, dried, salted or in brine; smoked fish</i>	36336	31655
04012099	Žaliavinis pienas / <i>Raw milk</i>	1253	
040130	Grietinė (riebumas didesnis kaip 6 proc. masės) <i>Cream, of a fat content, by weight, exceeding 6%</i>	6357	6922
040210	Lieso pieno miltai / <i>Milk, in powder, of fat content, by weight, not exceeding 1.5%</i>	8158	8315
040510	Sviestas / <i>Butter</i>	12355	13783
040610	Švieži sūriai ir varškė <i>Fresh (unripened or uncured) cheese</i>	11256	10091
040620- 040690	Nokinti sūriai / <i>Ripened cheese</i>	13362	14460
070190	Bulvės (išskyrus sėklines) / <i>Potatoes (except seed)</i>	1674	1051
0702	Pomidorai / <i>Tomatoes</i>	2098	3319
1001	Kviečiai / <i>Wheat</i>	850	893

KN kodas CN code	Prekės Commodities	Kaina / Price	
		ES / EU	trečiosios šalys third countries
1002	Rugiai / Rye	922	–
1003	Miežiai / Barley	657	708
1004	Avižos / Oats	823	–
10081000	Grikliai / Buckwheat	5442	–
1205	Rapsų sėklos / Rape seeds	1686	–
15121191	Saulėgrąžų aliejus (neapdorotas) Crude sunflower-seed oil	4299	–
151710	Margarinas / Margarine	3340	3637
1601	Dešros ir panašūs mėsos produktai Sausages and similar products of meat	9359	15622
1701	Cukrus / Sugar	1884	2190

Vidutinių eksporto kainų skirtumą lemia eksportuotų produktų kokybė. Pavyzdžiui, naminių paukščių mėsos ir valgomųjų mėsos subproduktų eksporto į ES šalis vidutinė kaina – 7000 Lt/t, į trečiąsias – 2451 Lt/t. Analizė parodė, kad 42 proc. eksporto į ES šalis sudarė mėsos gabalai be kaulų, jų eksporto į trečiąsias šalis dalis – 20 proc. Skerdenos, nesukapotos į gabalus (šviežios arba atšaldytos) sudarė 19 proc. paukštienos eksporto į ES šalis (vidutinė kaina – 4797 Lt/t), o į trečiąsias šalis jos buvo vežamos sušaldytos ir sudarė 17 proc. (vidutinė kaina – 3146 Lt/t).

Svarbiausi žemės ūkio ir maisto produktų eksporto partneriai buvo Rusija, eksporto į ją vertė siekė 1749 mln. Lt (33 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto, lyginamuoju laikotarpiu eksporto vertė padidėjo 1,8 karto, lietuviškos kilmės produktai sudarė 30 proc.), Latvija – 696 mln. Lt (atitinkamai 13 proc., 1,2 karto, 58 proc.), Vokietija – 507 mln. Lt (9,6 proc., 1,5 karto, 91 proc.), Lenkija – 313 mln. Lt (5,9 proc., 1,4 karto, 79 proc.), Estija – 254 mln. Lt (4,8 proc., 1,2 karto, 61 proc.). Eksportas į šias šalis sudarė daugiau nei 66 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto.

Tik 30 proc. (529 mln. Lt) žemės ūkio ir maisto produktų, eksportuotų į Rusiją, užauginta arba pagaminta Lietuvoje. Daugiausia eksportuota lietuviškos kilmės sūrių ir varškės – 15,3 tūkst. t už 207 mln. Lt (vertė sudarė 39 proc. lietuviškos kilmės produktų eksporto), galvijienos – 5,3 tūkst. t už 72 mln. Lt (13 proc.), produktų, naudojamų gyvūnų pašarams – už 45 mln. Lt (8,4 proc.), gyvū kaulių – 105 tūkst. už 42 mln. Lt (8,0 proc.) – tai beveik visos iš Lietuvos eksportuotos kiaulės. Iš nelietuviškos kilmės produktų daugiausia išvežta įvairių daržovių (paprikų, pievagrybių, baklažanų, salotinių daržovių) – už 174 mln. Lt, obuolių ir kriaušių – už 120 mln. Lt, pomidorų – už 117 mln. Lt ir vyno iš šviežių vynuogių – už 110 mln. Lt.

9 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų eksportas pagal šalis 2011 metų I pusmetį, mln. Lt
Figure 9. Export of agricultural and food products by countries in the 1st half-year 2011, in mill. Lt

Į Latviją lietuviškos kilmės produktų eksportuota už 879 mln. Lt. Šie produktai sudarė 64 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto į šią šalį. Daugiausia eksportuota lietuviškos kilmės kviečių (už 163 mln. Lt), cigarečių (74 mln. Lt), cukraus (59 mln. Lt), miežių (47 mln. Lt). Iš nelietuviškos kilmės produktų daugiausia eksportuota kavos ir jos ekstraktų (39 mln. Lt), tepiųjų mišinių, maistinių priedų ir baltymų koncentratų (33 mln. Lt), bananų (14 mln. Lt).

Į Vokietiją 2011 metų I pusmetį lietuviškos kilmės produktų išvežta už 501 mln. Lt. Jie sudarė 92 proc. visų eksportuotų į Vokietiją žemės ūkio ir maisto produktų. Daugiausia išvežta lietuviškos kilmės rūkytos lašišos – už 90 mln. Lt (sudarė 19 proc. lietuviškos kilmės produktų, išvežtų į Vokietiją), cigarečių (68 mln. Lt, 15 proc.), kviečių (58 mln. Lt, 13 proc.), grietinėlės (58 mln. Lt, 13 proc.), žuvies filė ir kitos žuvies mėsos (50 mln. Lt, 11 proc.). Iš nelietuviškos kilmės produktų daugiausia išvežta žuvies filė – už 20 mln. Lt.

Žemės ūkio ir maisto produktų importas sudarė 12,5 proc. viso Lietuvos importo. Padidėjo visų 24 KN produktų grupių importas, daugiausia – 2,7 karto – javų importas. Beveik 2 kartus daugiau buvo įvežta malybos produktų, po 1,7 karto – cukraus, augalų ir gėlių, po 1,5 karto – daržovių, vaisių ir riešutų, aliejinių augalų sėklų, pieno ir pieno produktų bei kiaušinių.

Per nagrinėjama laikotarpį, kaip ir anksčiau, daugiausia importuota vaisių ir riešutų (717 mln. Lt, 15 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo). Daug įvežta daržovių (542 mln. Lt, 11 proc.), įvairių gėrimų (444 mln. Lt, 9,4 proc.), žuvų ir vėžiagyvių (411 mln. Lt, 8,7 proc.), pieno produktų, kiaušinių, medaus (297 mln. Lt, 6,3 proc.), mėsos (284 mln. Lt, 6,0 proc.). Minėtų produktų vertė sudarė daugiau kaip 57 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų importo.

21 proc. vaisių ir riešutų importo sudarė citrusiniai vaisiai, jų įvežta 54 tūkst. t už 152 mln. Lt. Daug importuota obuolių ir kriaušių, jų įvežta 54 tūkst. t už 142 mln. Lt, tai sudarė 20 proc. vaisių ir riešutų importo vertės, kivių, braškių, aviečių, mėlynių (14 tūkst. t už 95 mln. Lt, 13 proc.), nektarinų, slyvų (15 tūkst. t, 89 mln. Lt), vynuogių (12 tūkst. t už 76 mln. Lt). Minėtų produktų vertė sudarė 78 proc. viso vaisių ir riešutų importo vertės. Beveik 80 proc. vaisių ir riešutų importuota iš Nyderlandų (54 proc.), Italijos (9,2 proc.), Ispanijos (7,8 proc.), Belgijos (4,7 proc.) ir Lenkijos (4,0 proc.).

2011 metų I pusmetį daržovių importas padidėjo 1,5 karto. Pievagrybiai, saldžiosios paprikos, salotiniai augalai, baklažanai, kurių importuota už 184 mln. Lt, sudarė 34 proc. daržovių importo, pomidorai – 27 proc. (importuota 34 tūkst. t už 143 mln. Lt), įvairūs kopūstai – 8,4 proc. (20 tūkst. t, 45 mln. Lt), įvairios salotos – 6,5 proc. (7,5 tūkst. t, 35 mln. Lt), svogūnai, česnakai – 6,5 proc. (14 tūkst. t, 35 mln. Lt). Šių prekių importo vertė – 82 proc. viso daržovių importo. Apie tris ketvirtadalius importuotų daržovių reeksportuota. Daugiausia daržovių importuota iš Nyderlandų (už 394 mln. Lt), Lenkijos (48 mln. Lt), Ispanijos (38 mln. Lt). Iš šių trijų šalių įvežtų daržovių vertė sudarė 89 proc. visos daržovių importo vertės.

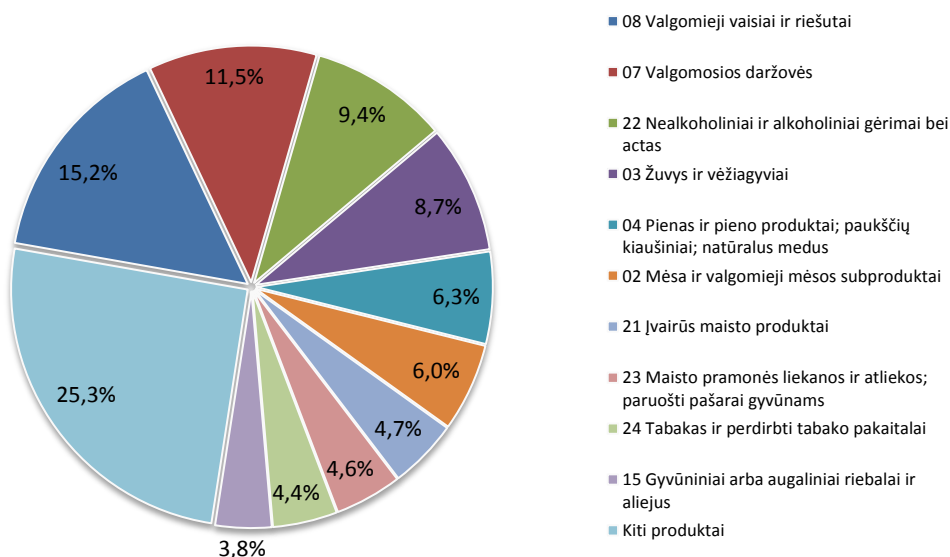
Trečioje vietoje pagal importo apimtį yra nealkoholiniai ir alkoholiniai gėrimai. Nagrinėjamu laikotarpiu jų importas padidėjo 1,4 karto. 40 proc. šios produktų grupės importo vertės (174 mln. Lt) sudarė vynas iš šviežių vynuogių, 21 proc. (91 mln. Lt) – spiritiniai gėrimai, 15 proc. (64 mln. Lt) – mineraliniai ir gazuotieji vandenys su įvairiais priedais, 9,5 proc. (41 mln. Lt) – salyklinis alus. 71 proc. gėrimų atvežta iš Prancūzijos (96 mln. Lt, 22 proc.), Latvijos (55 mln. Lt, 12 proc.), Lenkijos (49 mln. Lt, 11 proc.), Italijos (46 mln. Lt, 10 proc.), Ispanijos (39 mln. Lt, 8,9 proc.), Vokietijos (29 mln. Lt, 6,7 proc.).

2011 m. I pusmetį žuvų ir vėžiagyvių importas padidėjo 1,2 karto. Įvežta 12 tūkst. t šviežių ir atšaldytų žuvų, 16 tūkst. t žuvies filė ir kitos žuvies mėsos, 16 tūkst. t sušaldytų žuvų. 74 proc. žuvų ir vėžiagyvių importuota iš Švedijos, Kazachstano, Vokietijos, Norvegijos, Latvijos ir Rusijos.

Pieno ir pieno produktų, kiaušinių, medaus importas padidėjo 1,5 karto. Pagal vertę (156 mln. Lt) daugiau kaip pusę importuotų pieno produktų sudarė pienas ir grietinėlė (96 proc. – žaliavinis pienas). Antroje vietoje pagal šios grupės importo apimtį yra sūriai ir varškė (43 mln. Lt), trečioje – koncentruotas pienas ir grietinėlė (40 mln. Lt, 60 proc. sudarė koncentruotas pienas), toliau – fermentuotas arba raugintas pienas ir grietinėlė (28 mln. Lt), kiaušiniai (11 mln. Lt), sviestas (6,6 mln. Lt), išrūgų milteliai (4,3 mln. Lt). Pagal vertę

daugiausia pieno produktų įvežta iš Latvijos (124 mln. Lt, 45 proc.), Estijos (56 mln. Lt, 18 proc.), Vokietijos (42 mln. Lt, 15 proc.), Lenkijos (41 mln. Lt, 15 proc.). Importas iš minėtų šalių sudarė 95 proc. pieno produktų importo.

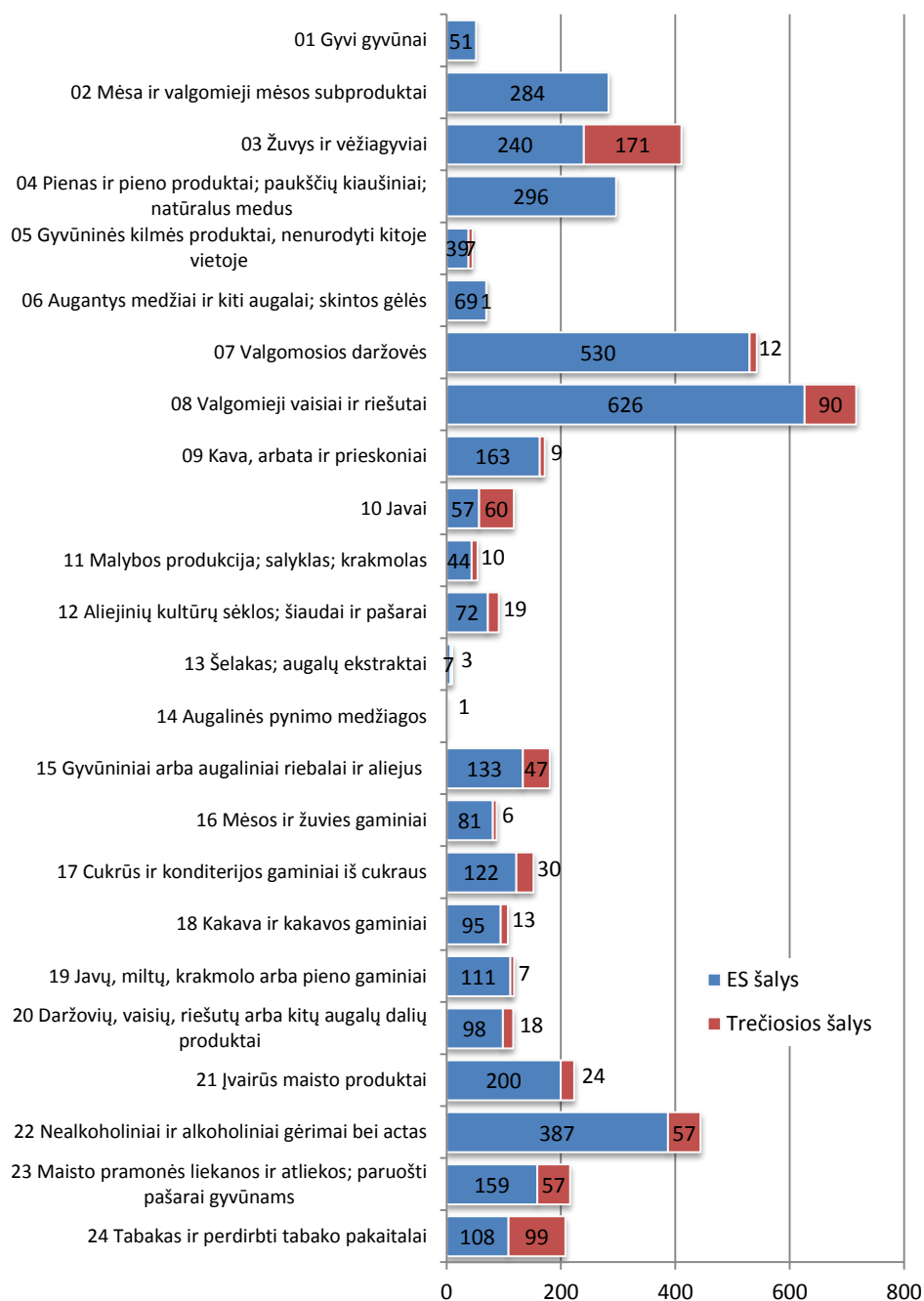
Nuo 2005 metų į Lietuvą pradėta importuoti žaliavinį pieną. 2005 metais buvo importuota 40 tūkst. t, 2010-aisiais – jau 205 tūkst. t. 2011 metų I pusmetį, palyginti su tuo pačiu 2010-ųjų laikotarpiu, žaliavinio pieno importas padidėjo 1,7 karto, įvežta 130 tūkst. t pieno už 149 mln. Lt. Pastaraisiais metais žymiai sumažėjo pieno produktų importo padengimo eksportu rodiklis (2 lentelė). Tai rodo, kad Lietuvos pieno perdirbėjams trūksta vietinės žaliavos. Padidėjo vidutinė žaliavinio pieno importo kaina – nuo 957 Lt/t 2010 metų I pusmetį iki 1148 Lt/t 2011-ųjų I pusmetį. Pastarąjį pusmetį žaliavinis pienas įvežtas iš Latvijos (71 proc.) ir Estijos.

10 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importo struktūra 2011 metų I pusmetį, proc.
Figure 10. Structure of import of agricultural and food products in the 1st half-year 2011, %

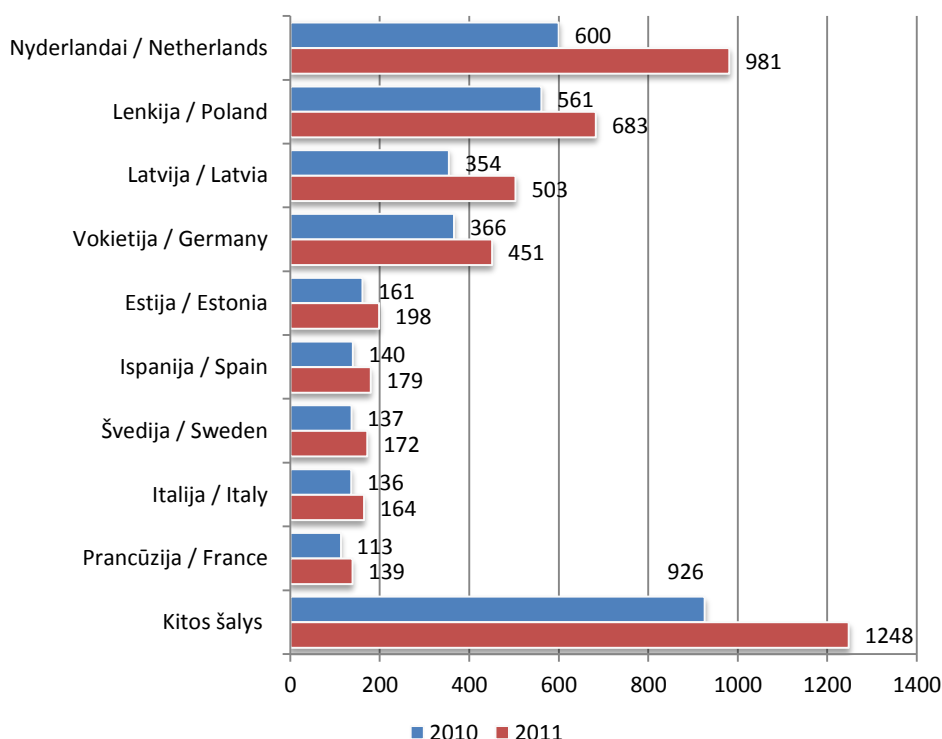
Importo iš ES šalių dalis sudarė 84 proc. (3975 mln. Lt) viso žemės ūkio ir maisto produktų importo. Iš trečiųjų šalių importuota produktų už 743 mln. Lt, tarp jų iš NVS – už 282 mln. Lt.

Per nagrinėjamą laikotarpį daugiausia žemės ūkio ir maisto produktų įvežta iš Nyderlandų (981 mln. Lt, 21 proc. žemės ūkio ir maisto produktų importo), Lenkijos (683 mln. Lt, 15 proc.), Latvijos (503 mln. Lt, 11 proc.), Vokietijos (451 mln. Lt, 9,6 proc.), Estijos (198 mln. Lt, 4,2 proc.), Ispanijos (179 mln. Lt, 3,8 proc.). Importas iš Nyderlandų padidėjo 1,6 karto, iš Latvijos ir Rusijos – po 1,4 karto, Ispanijos, Švedijos ir Belgijos – po 1,3 karto, Vokietijos, Italijos ir Prancūzijos – po 1,2 karto. Labiausiai – 2,2 karto – padidėjo importas iš Ukrainos.

11 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importo struktūra pagal šalių grupes, mln. Lt
Figure 11. Structure of import of agricultural and food products by country groups in the 1st half-year 2011, in mill. Lt

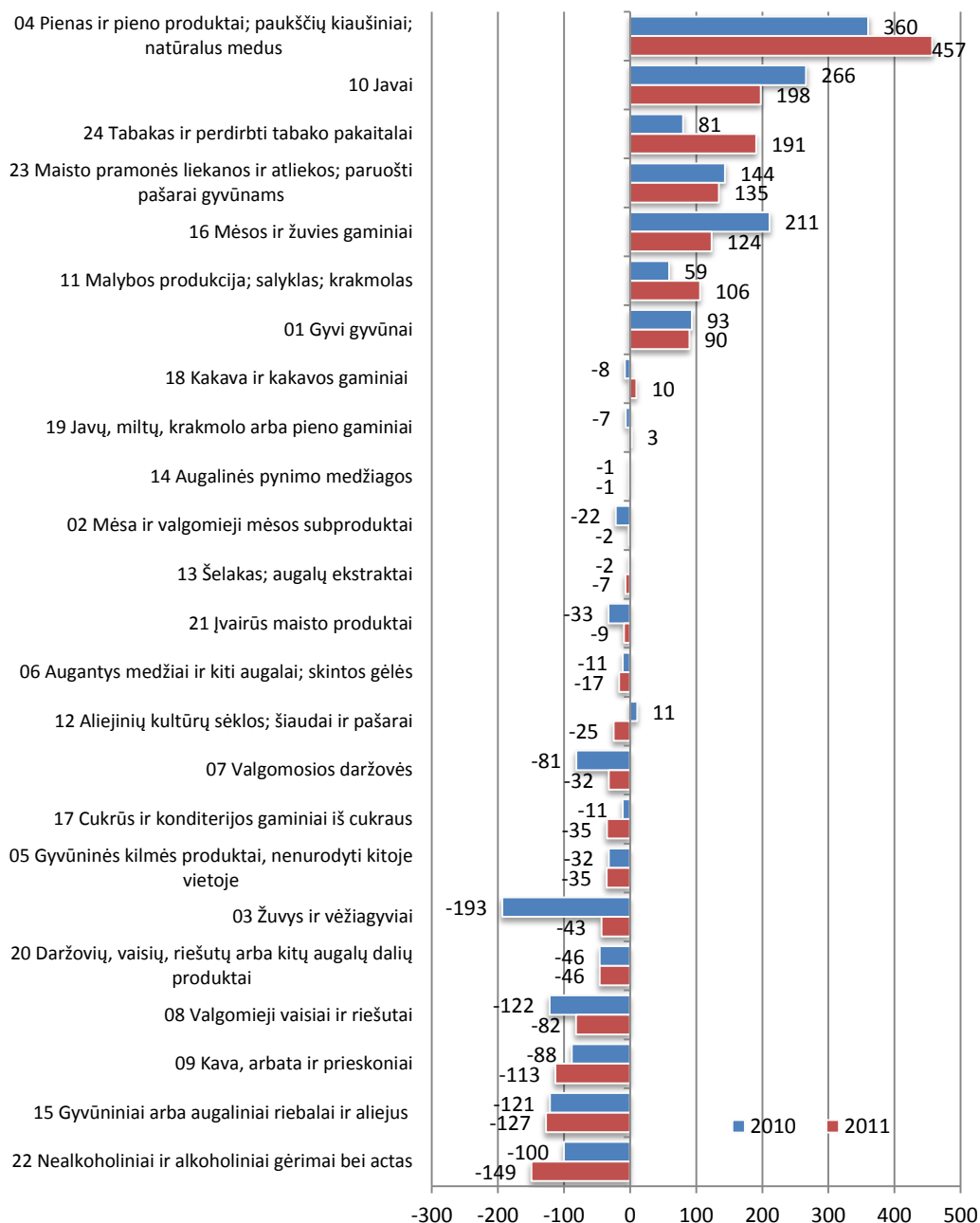
12 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų importas pagal šalis 2010 ir 2011 metų I pusmetį, mln. Lt
Figure 12. Import of agricultural and food products by country in 1st half-year 2010 and 2011, in mill. Lt

79 proc. žemės ūkio ir maisto produktų importo iš Nyderlandų sudarė vaisiai ir riešutai bei daržovės. Vaisių ir riešutų importuota už 394 mln. Lt, daržovių – už 385 mln. Lt.

2011 metų I pusmetį iš Lenkijos įvežta žemės ūkio ir maisto produktų už 503 mln. Lt, 1,4 karto daugiau nei per 2010-ųjų tą patį laikotarpį. Daugiausia importuota mėsos, cukraus ir konditerijos gaminių iš cukraus, įvairių gėrimų, daržovių. Lyginamuoju laikotarpiu mėsos importas padidėjo 16 proc., beveik pusę įvežtos mėsos iš Lenkijos sudarė kiauliena. Jos įvežta 7,7 tūkst. t už 42 mln. Lt, importo kaina – 5413 Lt/t, lyginamuoju laikotarpiu padidėjo 105 Lt. 36 proc. importuotos iš Lenkijos mėsos sudarė paukštiena. Jos įvežta 6,4 tūkst. t už 31 mln. Lt, vidutinė importo kaina – 4808 Lt/t. Antroje vietoje pagal importo apimtį iš Lenkijos – cukrus ir konditerijos gaminiai iš cukraus. 68 proc. šios grupės produktų sudarė baltasis cukrus. Jo įvežta 16 tūkst. t už 41 mln. Lt, vidutinė importo kaina – 2505 Lt/t. Didžiausią įvežtų iš Lenkijos gėrimų dalį sudarė įvairūs vandenys, įskaitant gazuotuosius su įvairiais priedais (32 mln. Lt), fermentuoti gėrimai (7,6 mln. Lt), alus (4,1 mln. Lt).

Trečioje vietoje pagal importo apimtį yra Latvija. Iš jos daugiausia įvežta pieno produktų (už 105 mln. Lt), kurių 85 proc. sudarė žaliavinis pienas. Antroje vietoje – nealkoholiniai ir

alkoholiniai gėrimai, actas, kurių 62 proc. sudarė denatūruotas etilo alkoholis ir kitas denatūruotas įvairaus stiprumo spiritas, trečioje vietoje – žuvis ir vėžiagyviai.

13 pav. Žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansas

2010 ir 2011 metų I pusmetį, mln. Lt

Figure 13. Balance of foreign trade in agricultural and food products in 1st half-year 2010 and 2011, in mill. Lt

Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais balansas buvo teigiamas, siekė 592 mln. Lt ir buvo 1,7 karto didesnis nei lyginamuoju laikotarpiu 2010 metais.

Teigiamas prekybos balansas buvo 9 iš 24 KN produktų grupių. Didžiausias teigiamas balansas – prekybos pienu ir jo produktais, kiaušiniiais, grūdais. Taip pat didelis perviršis prekiaujant tabako gaminiais, maisto pramonės atliekomis ir paruoštais pašarais gyvūnams, mėsos ir žuvies gaminiais, malybos produkcija, gyvais gyvūnais. Didžiausias neigiamas balansas – prekybos gėrimais, riebalais ir aliejumi, kava, arbata ir prieskoniais, vaisiais, paruoštomis daržovėmis, žuvimis ir vėžiagyviais.

Eksporto apimtis ir užsienio prekybos balansas yra vieni svarbiausių kriterijų, rodančių sektoriaus potencialą ir konkurencingumą.

2 lentelė / Table 2

Pagrindinių žemės ūkio ir maisto produktų užsienio prekybos balansas
2006–2011 metų I pusmetį, mln. Lt
*Foreign trade balances of main agricultural and food products
in 1st half-year 2006–2011, in mill. Lt*

Prekės <i>Commodities</i>	Rodiklis / <i>Indicator</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Visi žemės ūkio ir maisto produktai <i>All agricultural and food products</i>	Eksportas / <i>Exports</i>	2451,7	3280,6	4084,0	3716,1	3843,6	5306,8
	iš jų lietuviškos kilmės produktų / <i>In the number of Lithuanian origin</i>	1901,0	2253,9	2748,7	2605,0	2707,3	3363,7
	lietuviškos kilmės produktų dalis iš viso eksporto, proc. <i>Lithuanian origin share of total exports, %</i>	77,5	68,7	67,3	70,1	70,4	63,4
	Importas / <i>Imports</i>	2255,5	2932,7	3881,7	3269,6	3492,9	4713,2
	Balansas / <i>Balance</i>	196,2	347,9	202,3	446,5	350,7	593,6
	Importo padengimas eksportu, proc. <i>Export-import coverage, %</i>	108,7	111,9	105,2	113,7	110,0	112,6
Pienas ir pieno produktai <i>Milk and dairy produce</i>	Eksportas / <i>Exports</i>	430,8	551,7	609,1	463,0	537,8	732,7
	iš jų lietuviškos kilmės produktų / <i>In the number of Lithuanian origin</i>	429,5	548,8	598,5	456,1	515,4	709,9
	lietuviškos kilmės produktų dalis iš viso eksporto, proc. <i>Lithuanian origin share of total exports, %</i>	99,7	99,5	98,3	98,5	95,9	96,9
	Importas / <i>Imports</i>	84,8	143,6	205,9	118,8	185,7	277,9
	Balansas / <i>Balance</i>	346,0	408,1	403,2	344,2	352,0	454,8
	Importo padengimas eksportu, proc. <i>Export-import coverage, %</i>	507,9	384,2	295,9	389,6	289,5	263,7

Prekės Commodities	Rodiklis / Indicator	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Gyvulininkys- tės produkcija (gyvi gyvūnai, mėsa, mėsos gaminiai ir konservai) <i>Livestock products (live animals, meat, meat products and canned meat)</i>	Eksportas / Exports	223,2	335,8	370,7	399,4	378,2	475,7
	iš jų lietuviškos kilmės produktų / In the number of Lithuanian origin	215,4	319,6	353,0	383,6	355,0	424,2
	lietuviškos kilmės produktų dalis iš viso eksporto, proc. <i>Lithuanian origin share of total exports, %</i>	96,5	95,2	95,2	96,0	93,9	89,2
	Importas / Imports	198,1	291,7	414,9	381,3	323,9	388,4
	Balansas / Balance	25,1	44,1	-44,2	18,1	54,3	87,4
	Importo padengimas eksportu, proc. <i>Export-import coverage, %</i>	112,7	115,1	89,3	104,7	116,8	122,5
Javai <i>Grain</i>	Eksportas / Exports	182,7	58,1	470,4	382,3	310,6	315,9
	iš jų lietuviškos kilmės produktų / In the number of Lithuanian origin	179,7	45,8	456,3	377,3	304,2	301,5
	lietuviškos kilmės produktų dalis iš viso eksporto, proc. <i>Lithuanian origin share of total exports, %</i>	98,4	78,8	97,0	98,7	97,9	95,5
	Importas / Imports	37,3	81,1	166,4	38,1	44,1	120,3
	Balansas / Balance	145,4	-23,0	304,0	344,2	266,5	195,6
	Importo padengimas eksportu, proc. <i>Export-import coverage, %</i>	490,2	71,7	282,7	1003,4	703,8	262,5
Žuvis, žuvies gaminiai <i>Fish, fish products</i>	Eksportas / Exports	134,7	173,0	157,0	190,9	155,4	367,3
	iš jų lietuviškos kilmės produktų / In the number of Lithuanian origin	87,9	103,3	84,4	91,0	98,0	268,2
	lietuviškos kilmės produktų dalis iš viso eksporto, proc. <i>Lithuanian origin share of total exports, %</i>	65,3	59,7	53,7	47,7	63,1	73,0
	Importas / Imports	190,5	232,7	266,8	306,8	348,6	407,9
	Balansas / Balance	-55,8	-59,7	-109,8	-115,9	-193,2	-40,6
	Importo padengimas eksportu, proc. <i>Export-import coverage, %</i>	70,7	74,4	58,8	62,2	44,6	90,1
Vaisiai, daržovės <i>Fruit, vegetable</i>	Eksportas / Exports	316,5	628,5	785,4	589,7	615,5	1145,3
	iš jų lietuviškos kilmės produktų / In the number of Lithuanian origin	35,6	57,1	55,6	50,2	67,8	72,2
	lietuviškos kilmės produktų dalis iš viso eksporto, proc. <i>Lithuanian origin share of total exports, %</i>	11,2	9,1	7,1	8,5	11,0	6,3

Prekės Commodities	Rodiklis / Indicator	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Importas / Imports	423,7	641,3	972,3	706,5	818,6	1259,0
	Balansas / Balance	-107,1	-12,8	-186,9	-116,8	-203,1	-113,7
	Importo padengimas eksportu, proc. Export-import coverage, %	74,7	98,0	80,8	83,5	75,2	91,0
Tabako gaminiai Tobacco products	Eksportas / Exports	202,5	313,2	164,6	200,0	227,4	398,9
	iš jų lietuviškos kilmės produktų / In the number of Lithuanian origin	202,5	313,2	164,6	200,0	227,4	398,5
	lietuviškos kilmės produktų dalis iš viso eksporto, proc. Lithuanian origin share of total exports, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9
	Importas / Imports	107,4	127,4	124,9	167,0	146,9	207,9
	Balansas / Balance	95,1	185,8	39,7	33,0	80,5	191,0
	Importo padengimas eksportu, proc. Export-import coverage, %	188,5	245,8	131,7	119,7	154,8	191,9

Teigiamas prekybos su trečiosiomis šalimis balansas, jis lyginamuoju laikotarpiu padidėjo beveik 1,6 karto ir siekė 1567 mln. Lt. Buvęs neigiamas užsienio prekybos su ES šalimis balansas dar labiau padidėjo (nuo 625 mln. Lt 2010 metais iki 976 mln. Lt 2011-aisiais). Didžiausias prekybos perviršis buvo prekiaujant su Rusija, Latvija, Jungtine Karalyste, Baltarusija, Suomija, Turkija, didžiausias deficitas – prekiaujant su Nyderlandais, Lenkija, Ispanija, Ukraina.

Užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais apyvarta siekė 10027 mln. Lt, prekybos su ES šalimis – 6974 mln. Lt, su trečiosiomis šalimis – 3053 mln. Lt.

Svarbiausi prekybos žemės ūkio ir maisto produktais partneriai buvo Rusija (apyvarta siekė 1825 mln. Lt), Latvija (1200 mln. Lt), Nyderlandai (1153 mln. Lt), Lenkija (996 mln. Lt), Vokietija (958 mln. Lt).

IŠVADOS

Lietuvos užsienio prekybos plėtrai didelės įtakos turi žemės ūkio ir maisto produktai. 2011 metų I pusmetį šių produktų eksportuota į 108 šalis, eksporto vertė sudarė 5,3 mlrd. Lt, o dalis iš viso prekių eksporto – 15,9 proc. Importo dalis iš viso prekių importo į Lietuvą buvo mažesnė, siekė 12,5 proc., o jo vertė viršijo 4,7 mlrd. Lt. Į Lietuvą žemės ūkio ir maisto produktų įvežta iš 93 šalių. Palyginti su atitinkamu 2010-ųjų laikotarpiu, eksportas išaugo 38 proc., importas – 35 proc. Siekiant užtikrinti maisto saugumą, reikia didinti vietinės žemės ūkio produkcijos, kaip žaliavos maisto pramonei, dalį, skirti daugiau dėmesio vidaus rinkos poreikiams tenkinti ir vietinės produkcijos konkurencingumui didinti. Išaugus importui, atsirado didesnių galimybių reeksportuoti produktus. Nors eksportuotų lietuviškos kilmės produktų vertė padidėjo daugiau nei 1,2 karto, eksporto struktūra pasikeitė ne jų naudai: šie produktai sudarė 63,4 proc. viso žemės ūkio ir maisto produktų eksporto, o 2010-aisiais jų

buvo 70,4 proc. Išskirtinę vietą tarp eksportuojamų lietuviškos kilmės produktų užima pieno produktai. Daug eksportuota tabako gaminių, grūdų, maisto pramonės liekanų ir paruoštų pašarų gyvūnams, žuvų, mėsos, mėsos ir žuvies gaminių. Visų minėtų produktų vertė sudarė 73 proc. eksportuotų lietuviškos kilmės žemės ūkio ir maisto produktų vertės. Sparčiai vyko prekyba su ES šalimis: joms teko 57 proc. eksporto ir 84 proc. importo. Pagrindinės eksporto partnerės 2011 metų I pusmetį išliko Rusija, Latvija, Vokietija. Pagrindiniai importuoti produktai – vaisiai ir riešutai, daržovės, nealkoholiniai ir alkoholiniai gėrimai, žuvis ir vėžiagyviai, pienas ir pieno produktai, mėsa. Kasmet didėja žaliavinio pieno importas, tai rodo, kad Lietuvos pieno perdirbėjams trūksta žaliavos. Daugiausia produktų importuota iš Nyderlandų, Lenkijos, Latvijos, Vokietijos. Užsienio prekybos balansas išliko teigiamas, jis, palyginti su 2010 metų atitinkamu laikotarpiu, padidėjo 1,7 karto.

LITERATŪRA

1. International trade in GMOs and GM products: national and multilateral legal frameworks. *Policy issues in International trade and commodities*. Study series No. 29. United Nations . New York and Geneva, 2005. 55 p.
2. Pagrindinių žemės ūkio produktų gamyba, tenkanti vienam gyventojui [žiūrėta 2011 m. spalio 4 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=3482>
3. Čiegis R., Kulvelytė B. 2010. Aprūpinimas maistu – iššūkiai Europos Sąjungai. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*. Nr. 5 (24). Research papers. 11 p. [žiūrėta 2011 m. spalio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://baitas.lzuu.lt/~mazylis/julram/24/23.pdf>.
4. Statistikos departamento užsienio prekybos žemės ūkio ir maisto produktais 2011 m. rugpjūčio 16 d. duomenys. *Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto Užsienio prekybos duomenų bazė*.
5. The State of Food Insecurity in the World 2011 (SOFI). Rome, 2011. [žiūrėta 2011 m. spalio 12 d.]. Prieiga per internetą: <http://www.fao.org/docrep/014/i2330e/i2330e.pdf>.

SUMMARY

This article analyzes the changes in Lithuanian foreign trade in agricultural and food products in the 1st half-year 2011. Trading results are compared with the export and import of the 1st half-year 2010. Agricultural and food export value in the 1st half-year 2011 amounted to 5310 mill. Lt, and compared with the 2010 corresponding period, an increase of 38 percent. Imports amounted to 4718 mill. Lt and increased by 35 percent. And the foreign trade turnover – almost 1.4 times. Trade balance was positive in the period 2005-2010, the 1st half-year 2011 compared with the corresponding period of 2010, it increased by 241 mill. Lt (1.7 times) to 592 mill. Lt.

Share of Lithuanian origin products of the total agricultural and food exports accounted for 63 per cent (3362 million. Lt). Mainly exported of Lithuanian origin products – milk and dairy produce, birds' eggs, natural honey (23 per cent of total exports of Lithuanian origin products), tobacco (12 per cent), tobacco products (12 per cent.), cereals (9.0 per cent.), preparations of a kind used in animal feeding (8.9 per cent.), fish and crustaceans (8.0 per cent.), meat and edible meat offal (7.4 per cent). 56 per cent agricultural and food exports and 84 per cent imports were the EU countries. Major trading partners (in terms of turnover) – Russia, Latvia, Netherlands, Poland, Germany.

Keywords: *agricultural and food products, export, EU countries, foreign trade, import, third countries, trade balance.*